

שלישה שאכלו פרק שביעי ברכות

כ א ב ג ד ה טו טע
 אר"כ סף קצב ס"א:
 ה ניי"ו פ"ה מהל' נכרות
 הל' קל: ז
 טו ו טע"ו אר"כ סף קצב
 ס"ב ז טי"ו טו סל' יד סמג
 טע"ו טו טע"ו אר"כ
 טו קנ' סע"ב ז:
 ע ח מ"י פ"ט מהלכות
 נכרות הל' א ופ"י ז
 הל' ט סמג טע"ו טע
 הל' טו אר"כ ס' מ סע"ב ז
 טו"ו קנ' טע"ב ז:
 ע א ט מ"י פ"ה מהל'
 נכרות הל' י סמג
 קנ' סע"ב ז:
 ע ב ט מ"י טו טע"ו י סמג
 טע טע"ו אר"כ ס' קנ' סע"ב ז:
 ע ג כ ל מ"י טו טע"ו ז
 סמג טו טע"ו אר"כ
 ס' קנ' סע"ב ז:
 ע ד מ נ מ"י טו טע"ו טע
 אר"כ טע"ו ס' קנ' סע"ב ז: [ז]

אל"א ש"מ נברך עדיף. לאו דוקא עדיף אלא כי הדדי יניחו ועדיף היינו חשוב ס' כמו הקישא עדיף וגו"ש עדיף פ' אחוה ממומן (ד' מה). ר"ל דהיקשא חשוב ואין לזעולו מפני הג"ש וה"ג קאמר נברך חשוב כמו זכרו ולפיכך לא יוליף עצמו מן הכלל והקוטרס

מוחק עדיף ומיחו אמי שפיר עדיף כדפ"י: **ע"ל** המזון הרי זה בור. דמשמע דמנכך לזעול הבית המאכליו דלי לרמננה למנה הו"א מזכיר מזון בלא מזון יש הרבה לזכרו:

אמר רבא ה"ב בר"ע. פירש ר"ח דהכי קיי"ל והלכך זין צעשרה זין צמאה זין צרכו אומנר נכרך אלהיו על המזון שאכלנו אצל ג' לא זכיר על המזון כדאמר לעיל וגם צעשרה אס אינו רוזה להזכיר על המזון הרשות צילו ואומנר וצטונו חיינו: **שלישה** שישבו לאכול כאחד. אף על פי שהיו חלוקין צככר שכל אחד ואחד אוכל מנכרו אינו רשאי ליחלק כלומר אף על פי שהיו חלוקין צככרו וס"ד אין זה לרוף ולא חל עליהם חובת זימון אפ"ה אינו רשאי ליחלק:

אבל אי אקדיונו ואומינו ע"ייהו בדובתיהו. פי' שאלל כל אחד מהשלושה והפסיק לשתיים שהיו מסובין עמו עד הון כדאיתא לעיל (דף מה): פרת חובת זימון מעליהם כלומר פטורין מן הזימון ורשאיין עמה ליחלק ורש"י לא פירש קן: שחלקוה

אמרן אלא בג' דליכא שם שמים אבל בעשירה דאיכא שם שמים מוכחא מילתא כדתנן כענין שהוא מברך כך עונין אחריו ברוך ה' אלהי ישראל אלהי הצבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו: אחד עשירה ואחד עשירה רבוא: הא גופא קשיא אמרת אחד עשירה ואחד עשירה רבוא אלמא כי הדדי יניחו והדר קתני במאה אומר באלף אומר ברבוא אומר אמר רב יוסף לא קשיא הא ר' יוסי הגלילי הא ר' ע' דתנן ר' יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל הם מברכין שנאמר במקהלות ברכו אלהים: אר"ע מה מצינו בבית הכנסת וכו': ור"ע האי קרא דרבי יוסי הגלילי מאי עביד ליה מביעי ליה לכדתניא היה ר' מאיר אומר מנין שאפי' עוברין שבמעי אמר שירה על הים שנאמר במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל ואידך ממקור נפקא אמר רבא יהלכה כר"ע רבינא ורב חמא בר בוזי אקלעו לבי ריש גלותא קם רב חמא וקא מהדר אבי מאה א"ל רבינא לא צריכת הכי אמר רבא הלכה כר"ע אמר רבא וכי אכילין רפתא בי ריש גלותא מברכין ג' ג' ולברכו ג' ג' ש"ע ריש גלותא ואיקפד וניפקו בברכתא דריש גלותא אידי דאוושו כ"ע לא שמי אמר רבה תוספאה י'הני ג' דכרכי רפתא בהדי הדדי וקדים חד מינייהו וברוך לדעתיה אינון נפקין בזמן ידידה איהו לא נפיק בזמן דייהו א"ל פ"י שאין זמון למפרע: ר' ישמעאל אומר: רפרם בר פפא איקלע לבי בנישאת דאבי גיבר קם קרא בספרא ואמר ברכו את ה' ואשתיק ולא אמר המבורך אוושו כ"ע ברכו את ה' המבורך אמר רבא פתאי א"ל אויכמא בהדי פלוגתא למנה לך ועוד יהא נהוג עלמא כרבי ישמעאל: **בתנאי** ג' ג' שאכלו כאחת אינון רשאיין ליחלק וכן ד' וכן חמשה ו' נחלקין עד עשירה ועשירה אין נחלקין עד כ' שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו הרי אלו מצטרפין לזמון ואם לאו אלו מזמנין לעצמן ואלו מזמנין לעצמן אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר' אליעזר וחכ"א מברכין: **גמ'** מאי קמ"ל תנינא חדא זימנא ג' ג' שאכלו כאחת חייבין לזמן הא קמ"ל כי הא דאמר רבי אבא אמר שמואל ג' ג' שישבו לאכול כאחת ועדיין לא אכלו אינון רשאיין ליחלק א"ל אמר רבי אבא וא אמר שמואל הכי קתני ג' ג' שישבו לאכול כאחת אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מנכרו אינון רשאיין ליחלק אי נמי כי הא דרב הונא דאמר רב הונא ג' ג' שבאו מג' חבורות אינון רשאיין ליחלק אמר רב חסדא והוא שבאו מג' חבורות של ג' בני אדם אמר רבא

אף זכרו. שפיר דמי ומיחו טוב לו להיות כולל המזכרים: חנינא. סיימנא לשמואל: **ששה** נחלקין. אס רכו ליחלק לשתי חבורות ולזמן אלו לעצמן ואלו לעצמן רשאיין הן שהרי יש זימון כאן וכאן: **עד** עשירה. כלומר וכן ו' וכן ח' לשתי חבורות וכן ט' לשתי חבורות או לשלושה עד

עשירה אצל אס היו עשירה חלה עליהן הזכרת השם ואס יחלקו לא יהיה אס הזכרה אין נחלקין עד שיהיו אס עשרים: ה"ג ואי אמה צרכו עדיף **אמאי ששה** נחלקין. אס ירלו הא מעיקרא יוכלין לומר זכרו והשתא מו לא אמרי: אלא לאו ש"מ. אף זכרו קאמר מתני' וכיון דמתני' אף זכרו קאמר מסתברא היא שטוב לו לאדס להיות מן המזכרים וסייעתא דשמואל.

וגירסא הכי איתא **ששה** א) עד עשירה **ואי אמה** צרכו **דומא אמאי ששה** נחלקין אלא לאו ש"מ **אף** זכרו **ש"מ:** **תנ"ה** דמתני' אף זכרו קאמר: **והנקדנין**. דווקנין תופסין אותו על שהולץ עצמו מן הכלל: **ומטונו** הרי זה צור. שממעט צמגמוליו של מקוס דמשמע דבר מועט כדי חיים: **בשאלה** ש.אני. שהשאל שאל כעני על פתח שאינו מרים ראש לשאל שאלה גדולה: **הרבה** פ'ך. לשאל כל מאותן: חיים ה"ו צור. דהולץ עצמו מן הכלל: **מתני איפכא**. חיים עדיף שכולל את כל כפי עולם: **נכרך** שאכלנו משלו. משמע שהוא יחיד שהכל אוכלים משלו: **למי** שאכלנו משלו. משמע מרובים הם זה הן את זה על את זה ולפי דבריו מברך את זה על הצית: **הסם מוכחא מילתא**. דמעשה נסים ליכא למימר מרובין: **דסתן על המזון** שאכלנו. ולא קתני ו' משלו: **ואידך**. עזברים ממקור נפקא ואין ממקהלות דרשינן: **הלכה כר"ע**. צבהמ"ז לאחד עשירה ואחד עשירה רבוא: **מזכרינן פלגא טלפא**. ריש גלותא מאריך כסעודתו ואכיל כן וג' שגמרו כסעודתן מזמנין זקול נמוך ויושבין אחר הצרכה עד שגמר ריש גלותא וזימנו הו"א והיושבין אכלו זקול רס. ולקמן פריך וניפקו צצרכה דריש גלותא: **שמע** ריש גלותא. אס היו מזמנין י' היה לריך המברך להגביה קולו וישמע ריש גלותא ויחרה לו שאלו עושין חבורה לעצמן צצרכה: **אע"ג** דמפקי נפשייהו מידי זמון של הזכרת השם וכי הדך מזמן ריש גלותא צצרכה השם לאו אינהו נפקי ציה כדאמר רבא תוספאה דאין זמון למפרע אפ"ה ניחא להו צצכי משום דאוושו כולי עצמא שהיו אס מסובין צרים ואין קול המברך נשמע: **וכריד לדעתיה**. לעצמו בלא זימון: **למפרע**. משצריך וידי זמון לא יכא: **פתאי**. כלי חרס כדאמר (ע"ז ד' ג'): הני פתיותא דצי מכסי: **צבדי פלוגתא למא** לך. טוב לך לאחוז דברי רבי ישמעאל שאף ר"ע מודה דכי אמר המברך טפי עדיף אלא שאין לריך: **בתנאי** אינון רשאיין ליחלק. דאיתחייבו להו צזמון: **וקן ד'.** אין הג' מזמנין ויחיד יחלק מהס דלחיהו נמי איקבע צחובת זמון: **ששה** נחלקים. כדי זמון לכאן וכדי זמון

(א) תוספאה פ"ה ה"כ,
 (ב) גבי עטרו והנקדנין פי'
 (ג) נהי צבדי נכרך זוכר
 המקדק טל צבדי קורן אומ
 ונלכו עני קורן אומ
 אלמנך טון טון טונ
 המנך בלשפה טון טון
 נקנן. א) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (ב) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (ג) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (ד) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (ה) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (ו) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (ז) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (ח) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (ט) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (י) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (יא) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (יב) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (יג) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (יד) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (טו) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (טז) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (יז) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (יח) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (יט) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (כ) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (כא) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (כב) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (כג) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (כד) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (כה) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (כו) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (כז) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (כח) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (כט) תוספאה פ"ה ה"ח,
 (ל) תוספאה פ"ה ה"ח,

תורה אור השלם

1. ועתה הואל וברך את בית עבדך לדורות לעולם לפניך פי אמתך אר"י אלהים דברך ונתברך אלהים בית עבדך וברך אלהים שמואל ב ב טט
 2. אבני יי אלהיך המעלה מארץ מצרים ויהי עבדך ואמלאהו: ה' ה' הוא
 3. במקהלות ברכו אלהים יי ממקור ישראל:
- תהלים סח כ

הגהות הב"ח

(א) בג' א"ר יתכן ציון שאכלנו. ר"ב ובספרי (מגילת הניקסא) נברך וקח לר' יתמן על נכרך: (ב) שם אין רשאיין ליחלק (ג) א"ר אלא וכו' מכחו לעצמן אין רשאיין ליחלק תהי"מ ויו"ב היה ג' האלפסי: (א) ש"ה ד"ה אלא לאו וכו' ששה נחלקין עד עשירה: (ב) ד"ה כדמוין וכו' ששה ר"ב צבדי נחלקין (מגילת הניקסא) ג"כ שלו וכן במשנה:

הגהות הגר"א

[א] בג' ל"א אמר ר' אבא. ר"ב כאן ג' מתפלגות ה"ל"ש ל"ג לה ור"י ל"ג ל"א טוה:

מוסף רש"י

בנין שאפילו עוברין בו שנאמר במקהלות. כמקרהו על ים, ממקור ישראל אף חום שמקור (וסחו לא). פתיא אויבמא. כלי שחור כמו (ע"ז ג'): הני פתוחא דצי מיכסי אויבמא, ששתמר ע"י מלכיה. כלומר גס אתה גיל זמירי זמורה, כמו (ע"ל כח). מוכחו צתך ניכר שפתח אתה. חממה שפוזרה כלי מטוטר ע"י חגית ז' דרכן על פתידי חממה שפתחין על לימוד מורה ואינם מנכסים צבדיים (ע"ז טו)."

לכאן: **עד** עשירה. אצל עשירה אין נחלקים דאיתחייבו להו צזמון הזכרת השם עד שיהו עשרים ואלו יחלקו אס ירלו לשתי חבורות: **גמ' ג' שאלו משלש חבורות**. וכדמסיים רב חסדא שאלו מג' חבורות של ג' בני אדם צכל חבורה ונתחייבו אלו צזמון ועמד אחד מכל חבורה ונטטרפו שלשה לחבורה אחת חייבין לזמן ואינון רשאיין ליחלק שככר הוקצבו ואפי' לא אכלו אלו השלושה משנטטרפו יחד שככר גמרו כסעודתן עס הראשונים: ולא